ශ්‍රී ලංකාවේ අග නගරය තුළ වැඩ සිටි දළදා වහන්සේ

අජිත් තලවත්ත
කථිකාචාර්ය - රජරට විශ්වවිද්‍යාල

සිංහල බෞද්ධ ජනතාවගේ පමණක් නොව ලෝකවාසීන්ගේ ගෞරවාදරයට පත්වන පූජනීය වස්තුවක් වන්නේ දළදා වහන්සේ ය. ශ්‍රී ලංකා ද්වීපයේ වැඩ සිටින සර්වඥධාතූන් වහන්සේලා අතුරින් ශ්‍රී දන්ත ධාතූන් වහන්සේට වැදගත් තැනක් හිමි වේ. "යමෙකු ධර්මය දකීද ඔහු මා දකී" යන ගෞතම බුද්ධ වචනයට අනුව සුවාසූ දහසක් ධර්මස්කන්ධය ශ්‍රී මුඛයෙන් දේශනා කළ බැවින් දළදා වහන්සේට මෙවැනි සුවිශේෂ වැදගත්කමක් හිමිව ඇත. දළදා වහන්සේ මෙරටට ලැබුණ දින සිට වර්තමානය දක්වාම රාජ්‍ය අනුග්‍රහය මත බෞද්ධ අනන්‍යතාව ප්‍රතිමූර්තිමත් කරන්නේ එමඟින්ය.

කීර්ති ශ්‍රී මේඝවණ්ණ (ක්‍රි.ව. 301 - 328) පාලන සමයේ හේමමාලා සහ දන්ත කුමරුන් විසින් ගුහසිව රජුගේ උපදෙස් මත බ්‍රාහ්මණ වෙස් ගෙන දළදාව රැගෙන ලංකාවට පැමිණ ඇත. ඔවුන් දෙදෙනා ඉන්දියාවේ තාපලිප්ති වරායෙන් පිටත්ව ලංකාවේ නැගෙනහිර පිහිටි ලංකා පට්ටනයට පැමිණියහ. මහාවංශය, දාඨාවංශය සහ දළදා පූජාවලියේ සඳහන් කෙරෙන තොරතුරුවලට අනුව අනුරාධපුරයට දළදාව වැඩම කළ බව දැනගත් රජු ඉමහත් ප්‍රීතියට පත්ව මැඳුරක් ඉදිකර දළදා වහන්සේ එහි තැන්පත් කර ඇත. අනුරාධපුරයේ "ධම්මචක්කගේහ" නම් මන්දිරයේ සිට අස්ගිරිය දක්වා වැඩම කරවා, කරන ලද පෙරහැර ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම ඓතිහාසික දළදා පෙරහැර බව මහා වංශයේ 37 වන පරිච්ඡේදයේ 92 - 97 ගාථාවලින් පැහැදිලි වේ. මෙසේ මුල්වරට දළදා වහන්සේ පිළිබඳ ඉමහත් වගකීමක් සහ ආරක්ෂාවක් සැලසීම මෙරට රජවරුන්ගේ පරම වගකීම වූ හෙයින් ඔවුහු දිවි දෙවැනි කොට දළදාව ආරක්ෂා කළහ. ඒ අනුව ශ්‍රී මහා බෝධියට අනතුරුව දළදාව

මෙරටට හිමිවීම සුවිශේෂී අවස්ථාවක් ලෙස සැලකීමට හැකිය.

ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසය අධ්‍යයනය කිරීමේදී වැදගත් මූලාශ්‍රයක් ලෙස පාහියන් ගමන් වාර්තාව සැලකීමට හැකි වේ. මහානාම රාජ කාලයේ (ක්‍රි.ව. 400 - 428) අනුරාධපුරයට පැමිණි චීන ජාතික පාහියන් භික්ෂුව දළදා වහන්සේ හා බැඳුණු ඉතිහාසයේ කරුණු පෙන්වා ඇත. නූතනයේ ථේරවාදී බෞද්ධ භික්ෂූන්ගේ භාරකාරත්වය යටතේ ආරක්ෂා වන දළදා වහන්සේ එදා වැඩ සිටියේ මහා විහාරයට විරුද්ධ අභයගිරියේය. අභයගිරියේ පැවති දළදා ප්‍රදර්ශනය මෙන්ම දළදා පෙරහැර පැවැත්වූ ආකාරය මැනවින් වාර්තා කොට ඇත.

කිත්සිරිමේඝ රාජ සමයේ දී දළදා වහන්සේ වැඩ සිටි මැඳුර අගනගරයට කේන්ද්‍රගතවීම පසු කාලීනව දක්නට ලැබේ. ධාතුසේන රජු (ක්‍රි.ව. 455 - 475) දළදා මැඳුර ප්‍රතිසංස්කරණය කර අගනා කරඬුවක්ද පළමුවන අග්‍රබෝධි රජු (ක්‍රි.ව. 571 - 604) දළදා මැඳුර අලංකාර කොට ධාතු කරඬුවක්ද පූජා කළ බවට චූලවංශයේ සඳහන් වේ. ඉන් පැහැදිලි වන්නේ පාලකයා දළදාව ආරක්ෂා කිරීම සුවිශේෂී යුතුකමක් සේ සිතා කටයුතු කළ බවකි. අනුරාධපුර අවසාන භාගයේ මෙරටට එල්ල වූ ද්‍රවිඩ ආක්‍රමණ සමඟ දළදා වහන්සේ පිළිබඳ තොරතුරු අප්‍රකටය. හතරවන මිහිඳු රජුගේ (ක්‍රි.ව. 956 - 972) ජේතවන පුවරු ලිපියේ දළදාව හා සම්බන්ධ තොරතුරු අනාවරණය වන්නේ තරමක් දුරට අඩුවෙනි.

ක්‍රි.ව. 1017 මෙම රාජධානිය බිඳ වැටීමෙන් පසු දළදාවේ ආරක්ෂාව පිණිස රුහුණු ප්‍රදේශයේ සඟවා තැබූ බව සඳහන් වේ. ද්‍රවිඩ ආධිපත්‍යයෙන් රට මුදවාගත් පළමුවන විජයබාහු (ක්‍රි.ව. 1055 - 1110) රජතුමා දළදා වහන්සේ වෙනුවෙන් මැඳුරක් ඉදිකර එහි ආරක්ෂාව සඳහා වෙලෙක්කාර හටයින් යෙදූ බවට එම ස්ථානයේ ඇති ලිපිය සාක්ෂි දරයි. එදා වේලෙක්කාර හටයින් කුලියට සේවය කළ විදේශීය පිරිසකි. අප මෙහිදී සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණක් වන්නේ කවර පදනමක් මත මෙම හටයින් යෙදුවාද යන්නයි.

දළදා වහන්සේ හා සම්බන්ධ ඉතා වැදගත් තොරතුරු අපට හමුවන්නේ මහා පරාක්‍රමබාහු (ක්‍රි.ව. 1153 - 1186) රාජ්‍ය සමයේය. විවිධ දුෂ්කරතා මාධ්‍යයේ පරාක්‍රමබාහු අගරජ වූවත් ඒ වන විට දළදාව සුගලා දේවිය භාරයේ පැවිතිණ. දීර්ඝ සංග්‍රාමයක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දළදා වහන්සේගේ භාරකාරත්වය ලබාගත් රජු පාලනයේ නීත්‍යානුකූලභාවය තහවුරු කර ගන්නා ලදි. දළදාව වැඩ හිඳුවීමට මැඳුරක්ද ඉදි කළ බවට චූලවංශය සාක්ෂි දරයි. රජමැඳුරේ සිට නගර මධ්‍යයේ වූ දළදා මන්දිරය දක්වා දළදා පෙරහැරක් පැවැත්විණි. මහා අලංකාරව සරසා විචිත්‍රවත් නැටුම් ගැයුම් ඇත් අස් සේනා, ධජ පතාක දරූ ජනතාව මෙන්ම ස්වර්ණාභරණයෙන් සරසන ලද ඇතෙකු පිටනැඟි රජතුමාද පෙරහැරේ ගමන් කර ඇත. මෙම පෙරහැර සිදුකිරීම මගින් දළදාව වෙනුවෙන් චාරිත්‍ර වතාවත් ඉටු කිරීම සිදුවා සේම එමඟින් රජුගේ අණසකද පැතිරවීමට හැකිවූ බව පෙනේ.

කාලිංග වංශිකයෙකු වූ නිශ්ශංකමල්ලද (1187 - 1196) ස්වකීය ප්‍රෞඪත්වය තහවුරු කර ගැනීම සඳහා නොයෙකුත් අභියෝගයන්ට මුහුණ දුන්නේය. ජනතාව බදු බර අඩුකර තුලාභාර ලබා දෙමින් ඔවුන්ගේ සිත් දිනා ගත්තේය. බෞද්ධ ජනතාවගේ අනුකූලතාව ලබාගැනීම සඳහා නගර මධ්‍යයේ දළදා මැඳුරක් ඉදිකර ඇත. පැය 60ක් තුළ එම මැඳුර නිම කළ බැවින් "හැටදාගය" ලෙස නූතනයේදී හඳුන්වනු ලැබේ. කාලිංග වංශිකයෙකු පවා දළදාවට මෙතරම් ගෞරව කිරීමෙන් පැහැදිලි වන්නේ රාජ්‍ය බලය තහවුරු කරගැනීමට එය කොතරම් ප්‍රබල සාධකයක් වුවාද යන්නයි.

රජරට සභ්‍යත්වය ක්‍රි.ව. 1215 මෙරට මාඝගේ ආක්‍රමණයත් සමඟ විනාශයට පත්වේ. ඔහුගේ කෲර පාලනය තුළින් මෙරට ජනතාව ඉමහත් අභියෝගයන්ට මුහුණ දුන්නේය. එබැවින් දළදා වහන්සේද සඟවා තැබීමට සිදුවිය. එකල දළදාව ආරක්ෂා කළ වාගීෂ්වර හිමියන් කොත්මලේ දළදාව සඟවා ඇත. මාඝ පරාජය කළ සිංහල පාලකයෝ අභිනව අගනගරය ලෙස දඹදෙණිය තෝරා ගත්හ. III වන විජයබාහු (ක්‍රි.ව. 1232 - 1236) බෙලිගල පර්වතයේ දළදා මැඳුරක් ඉදිකිරීමට ක්‍රියා කිරීම ඉතා වැදගත් අවස්ථාවකි.

බෞද්ධාගමේ චිර ජීවනයට කටයුතු කළ II වන පරාක්‍රමබාහු (ක්‍රි.ව. 1236 - 1270) බෙලිගල පැවති දළදාව දඹදෙණිය ආසන්න මැඳුරකට වැඩම කර ඇත. මෙතුමාගේ කාලයේ දළදා පෙරහැර හා ප්‍රදර්ශන පවත්වා තිබේ. විජයසුන්දරාරාමයේ සිට ශ්‍රී වර්ධනපුරය දක්වා ගමන් ගත් බව මහාවංශයේ සඳහන් වේ. පෙරහැර ගමන් ගන්නා මාර්ගය අලංකාරව සැරසූ බවට තවදුරටත් සඳහන් කර ඇත.

සිංහල රාජධානි පර්වත කේන්ද්‍රගතව ආරම්භ වීම පෙන්නුම් කරන අවස්ථාවක් ලෙස යාපහුව හෙවත් සුභ පබ්බතය සඳහන් කළ හැකිය. මෙම පර්වතය මධ්‍යයේ අලංකාර දළදා මැඳුරක් I බුවනෙකබාහු (ක්‍රිව. 1272 - 1284) රජු විසින් ඉදිකර ඇත. නමුත් මෙම යුගයේ දළදා වහන්සේ වෙනුවෙන් පෙරහැර පැවැත්වූ බවට ඓතිහාසික තොරතුරු වාර්තා හමු නොවේ. අඛණ්ඩව පැවැති පෙරහැර මෙම කාලයේද නොවෙනස්ව පවත්වන්නට ඇතැයි අනුමාන කළ හැකිය.

දළදා වහන්සේ පිළිබඳ ඉතා වැදගත් තොරතුරු අන්තර්ගත කෘතියක් වන "දළදා සිරිත" රචනා වන්නේ කුරුණෑගල යුගයේදීය. IV වන පරාක්‍රමබාහු යුගයේ (ක්‍රි.ව. 1302 - 1326) දළදා වහන්සේ වෙනුවෙන් කොත්මලේ මැඳුරක් ඉදිකර පැවැත් වූ දළදා පූජා සම්බන්ධ ව්‍යවස්ථා පද්ධතියක් දළදා සිරිතේ දක්නට ලැබේ. ඊට අනුව පෙරහැර පැවැත්වීමට සතියකට පෙර දළදා මන්දිරයේ වියන් බැඳ සරසා රජු හා මැති අමැතිවරු මල් පූජා කරති. පෙරහැර අවසානයේ දළදා ප්‍රදර්ශනයක් පවත්වා බැතිමතුන්ට වැඳ පුදා ගැනීමට අවස්ථාව සලසා දී ඇත. දළදා පෙරහැරක් විධිමත්ව පැවැත්විය යුතු ආකාරය ප්‍රථම වරට හෙළිවන්නේ දළදා සිරිතෙනි.

කුරුණෑගල යුගයෙන් පසු ගම්පොල දළදා වහන්සේ වැඩ සිටි බවට එතරම්ම තොරතුරු හමු නොවේ. ගම්පොල විචාළ II වන වික්‍රමබාහු රජු සමයේ (ක්‍රි.ව. 1357 - 1374) නිකුත් කළ විගුලවත්ත ලිපිය අනුව දළදා වහන්සේට කුඹුරක ධාන්‍ය පූජා කර ඇත. ඉන් සැක කළ හැක්කේ ගම්පොල යුගයේදී දළදා වහන්සේ වැඩ සිටින්නට ඇති බවයි.

ශ්‍රී ලංකාව අවසන් වරට එක්සේසත් කර VI වන පැරකුම් රාජ්‍ය සමයේදී (ක්‍රි.ව. 1412 - 1467) අලංකාර දළදා මැඳුරක් ඉදිකර පැවති බවට තොරතුරු ලැබේ. එහි දළදා වහන්සේ කරඬු කිහිපයක තැන්පත් කර තිබූ බවට මෙම යුගයේ රචිත සංදේශ කාව්‍යය සාක්ෂි දරයි.

ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1505 සිදුවන පෘතුගීසි ආගමනයත් සමඟ ප්‍රචලිත වූ රෝමානු කතෝලික ආගම බෞද්ධාගමට දැඩි තර්ජනයක් එල්ල කළේය. භික්ෂූන් වහන්සේලා ඝාතනය කරමින් බෞද්ධ වෙහෙර විහාර විනාශ කිරීමට පෘතුගීසිහු පියවර ගත්තෝය. ධර්මපාල බෞතීස්ම වීමත් සමඟ මෙතෙක් අගනගරයෙන් බෞද්ධාගමට ලැබුණු රැකවරණය අහිමිවිය. රණකාමී ප්‍රබල රාජධානියක් වූ සීතාවකට දළදාව වැඩම කිරීමත් සමඟ එය දෙල්ගමු විහාරයේ තැන්පත් කර ඇත. සීතාවකද බලය අල්ලා ගත් පෘතුගීසින් ස්වකීය සැහැසි බව දියත් කරමින් දළදා වහන්සේ විනාශ කළ බවට පෘතුගීසි ලේඛකයින් විසින් පෙන්වා දෙයි. නමුත් එය කොතෙක් දුරට සත්‍යයද යන්න විචාරශීලිව විමසා බැලිය යුතුය.

දළදා වහන්සේ වටා ගෙතුණු ඉතිහාසයේ ස්වර්ණමය යුගය වශයෙන් හැඳින්විය හැක්කේ ශ්‍රී ලංකාවේ අවසන් දේශපාලන බල කොටුව වූ මහනුවර යුගයය. කන්ද උඩරට නව රජ පෙළපතක් ආරම්භ කළ කොනප්පු බණ්ඩාර හෙවත් පළමුවැනි විමලධර්මසූරිය (ක්‍රි.ව. 1592 - 1604) දෝන කතිරිනා විවාහ කරගෙන රාජ්‍යත්වයේ නීත්‍යානුකූලභාවය තහවුරු කර ගත්තේය. ඉන් අනතුරුව දෙල්ගමුවේ වැඩ සිටි දළදාව නුවරට ගෙන්වා මනරම් දෙමහල් මැඳුරක් ඉදිකර එහි තැන්පත් කර ඇත. දෙල්ගමුව විහාරයේ වැඩ සිටි දළදා වහන්සේ මහනුවරට වැඩමවා ගැනීමේදී කළ පෙරහැර කන්ද උඩරට පැවැත්වූ ප්‍රථම පෙරහැර විය. මෙම රජු එවකට නගරයේ ආරක්ෂාව සැලසූ නාථ, විෂ්ණු, කතරගම හා පත්තිනි දෙවියන් වෙනුවෙන් ඇසළ පෙරහැර ආරම්භ කරන ලදී.

මෙම රජුගෙන් පසු බලයට පත් සෑම උඩරට පාලකයෙකුම පාහේ දළදා වහන්සේ ආරක්ෂා කරමින් කටයුතු කරන ලද බව පෙනේ. මේ අතර,

සෙනරත් (ක්‍රි.ව. 1604 - 1635) දෙවන රාජසිංහ (ක්‍රි.ව. 1635 - 1687) යනාදි පාලකයින් දළදා මැඳුරට නවාංග ඇතුළත් කරමින් වැඩි දියුණු කළ බවට ඓතිහාසික මූලාශ්‍ර සාක්ෂි දරයි. පෘතුගීසින් උඩරට ආක්‍රමණය කළ අවස්ථාවන්හිදී දළදා මැඳුර ද විනාශයට පත් විය. එබැවින් දළදා මැඳුරේ මුල් ස්වභාවය විනාශ වන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය. ඇතැම් විචාරකයින් පවසන්නේ වර්තමානයේ අප දකින දළදා මැඳුර වීරපරාක්‍රම නරේන්ද්‍රසිංහ සමයේ ඉදිකළ මැඳුර බවයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ අවසන් රාජ්‍ය පෙළපත වූ නායක්කාර් රජුන්ගේ පාලන සමයේදී ද දළදා මැඳුරේ ඉදිවීම් සිදු වූ බවට තොරතුරු පවතී. කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජ මැඳුර ප්‍රතිසංස්කරණය කළ අතර ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජ මැඳුරට නවාංගයක් ලෙස පත්තිරිප්පුව එකතු කිරීම විශේෂ අවස්ථාවකි. මොවුහු උපතින් හින්දු භක්තිකයන් වූවත් රාජ්‍ය පාලනය තහවුරු කර ගැනීමට බෞද්ධාගම වෙනුවෙන් ද පෙනී සිටියහ. එපමණක් නොව සරණංකර හිමියන්ගේ ඉල්ලීම පරිදි සිවු දේවාල පෙරහැරට දළදා පෙරහැරද එක්වන්නේ කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රාජ්‍ය සමයේය. බෞද්ධ වත් පිළිවෙත් ආරක්ෂා කිරීමට නායක්කර් රජවරු ක්‍රියා කළත් සූක්ෂමව හින්දු සභ්‍යත්වයද ඔවුන් හරහා ක්‍රියාත්මක විය. එවකට ව්‍යාප්ත වූ හින්දු බලපෑම් නූතනයේ පවා විද්‍යාමානව පවතින බව පෙනේ.

ක්‍රි.ව. 1796 මෙරට ආක්‍රමණය කළ බලවත් ජාතිකයින් වූ ඉංග්‍රීසින් ඉතා කෙටි කලකින් ස්වකීය ආධිපත්‍යය ගොඩනගා ගැනීමට සමත් විය. 1815 දී මෙතෙක් ස්වාධීනව පාලන අධිකාරියක් වූ කන්ද උඩරට රාජධානිය ඉංග්‍රීසින්ට නතු විය. 1815 මාර්තු දෙවන දින අත්සන් කළ උඩරට ගිවිසුමේ පස්වන වගන්තියෙන් බෞද්ධ වත් පිළිවෙත් මෙතෙක් සිදු වූවා සේම නොකඩවාම ඉටු කිරීමට වග බලා ගනී. විශේෂයෙන්ම දළදා වහන්සේගේ භාරකාරත්වය ලබා ගැනීමට ඉංග්‍රීසින් දැඩි ප්‍රයත්නයක් දරන ලදි. විදේශීය ජාතීන් ස්වකීය පාලන බලය, අවි බලය යොදවා ආරකෂා කර ගත්තද එහි නීත්‍යානුකූලත්වය තහවුරු කර ගත්තේ දළදාව ස්වකීය භාරයට ගැනීමෙන් අනතුරුවය. දළදා වහන්සේගේ භාරකාරත්වය උඩරට නේවාසික නිලධාරි වූ

ඩොයිලි විසින් දරනු ලැබූ අතර 1847 අගෝස්තු 19 වන දින දළදා පෙරහැර සහ දේවාල පෙරහැරද පවත්වා තිබේ. බටහිර ජාතීන් වුවත් 1847 වන තුරු දළදා වහන්සේට නිසි ආරක්ෂාව බ්‍රිතාන්‍යයෙන් සපයන ලදි. උභය විහාරයන්ට සහ දියවඩන නිළමේතුමාට එහි භාරකාරත්වය 1855 දී ලබාදෙන තුරු නොයෙක් අභියෝග මැද ඉංග්‍රීසින්ගේ අනුග්‍රහයද පැවතුණෝය.

අප මෙතෙක් සිදු කළ සාකච්ඡාව මගින් අනාවරණය වන්නේ දළදා වහන්සේ ක්‍රි.ව. 4 වන සියවසේ මෙරටට ලැබුණු දා සිටම ප්‍රධාන නගරය කේන්ද්‍ර කර ගනිමින් දළදා මැඳුර ඉදිකිරීමට පාලකයා ක්‍රියා කළ බවයි. විශේෂයෙන්ම අනුරාධපුරයේ පටන්ම දළදා වහන්සේ වෙනුවෙන් පෙරහැර පැවැත්වීමේ චාරිත්‍රයද නොකඩවා සිදු කෙරුණු බවද පෙනේ. එදා දළදා වහන්සේ දිවි හිමියෙන් ආරක්ෂා කර ඊට අවශ්‍ය පුද පූජා පැවැත්වීමෙන් මහජන පක්ෂපාතීත්වය ලබා ගෙන රජුගේ තේජස මෙන්ම බල පරාක්‍රමයද මහජනයා හමුවේ ප්‍රදර්ශනය කිරීමට හැකි විය. මෙම ක්‍රියාවලිය එදාට පමණක් නොව වර්තමානයේද ඒ අයුරින්ම ක්‍රියාත්මක වන බව පෙනේ.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

1. මහාවංශය, සංස්. ගුණපාල වීරසේකර, අතුල මුද්‍රණාලය, කොළඹ, 1995.
2. දාඨාවංශ, සංස්. සීලාලංකාර හිමි, අලුත්ගම, 1914
3. දළදා සිරිත, වැලමිටියේ සෝරත, ගුණසේන සහ සමාගම, කොළඹ. 1970
4. රජය ආගම සහ අධ්‍යාපනය (බ්‍රිතාන්‍ය යුගය) ඉලංගසිංහ මංගල, කැලණි විශ්වවිද්‍යාලය, මොරටුව
5. සෙංකඩගලපුර ඉතිහාසය, කරුණාතිලක ඒ.ඩී.පී. කැන්ඩි ප්‍රින්ටර්ස්, මහනුවර, 1955

6. සංක්ෂිප්ත ලංකා ඉතිහාසය, කොඩ්රින්ටන් එච්.ඩබ්. රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව, 1939
7. ලංකාවේ බුදු සමයේ ඉතිහාසය, රාහුල වල්පොල, ඇම්.ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම, කොළඹ, 1962
8. අස්ගිරි තල්පත, රෝහණධීර, මැන්දිස්, විද්‍යෝදය විශ්වවිද්‍යාලය, කොළඹ, 1969
9. දළදා ඉතිහාසය හා සංස්කෘතිය, වජිර කඹුරුගමුවේ, තිසර ප්‍රකාශකයෝ, දෙහිවල, 1983
10. සුරවීර, ඒ.වී, සිංහල කතිකාවත් සහ භික්ෂු සමාජය, ඇම්.ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම, කොළඹ, 1962
11. උඩරට රාජධානිය, දේවරාජ ලෝනා ශ්‍රීමතිඃ පරිඃ කුසුම් දිසානායක, රජයේ මුද්‍රණ නීතිගත සංස්ථාව, පාදුක්ක, 1997